

Рецензії на дисертацію

Коновалова Дениса Олеговича

“Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ у вищих військових навчальних закладах до професійної діяльності”,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань

01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 – “Освітні, педагогічні науки”

Актуальність теми дисертації. Сьогодні Україна веде визвольну війну, яку нахабно розв'язала російська федерація з метою знищення Української держави та Українського народу. Завдяки героїзму захисників та допомозі світової спільноти Україна вистояла, дала відсіч і розпочала деокупацію своєї території. Весь цивілізований світ підтримує Україну в її боротьбі за державність, свободу, територіальну цілісність і незалежність, а Український народ, гідний нащадок своїх предків, здобув повагу всього цивілізованого світу.

Усвідомлення усіх аспектів професійної діяльності Захисників України в контексті реалізації державної політики у сфері оборони та курсу України до набуття членства у НАТО та Європейському Союзі зумовило зміну пріоритетів і запровадження прогресивних підходів та моделей формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ у вищих військових навчальних закладах до професійної діяльності. Окрім того, наявність значного обсягу наукових проблем, які стосуються особливостей формування фізичної готовності фахівців різних сфер, зумовлюють актуальність наукового завдання дисертації – формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ у вищих військових навчальних закладах до професійної діяльності, що залишається невирішеним. Безперечно актуальність теми дослідження, посилюється низкою суперечностей, які потребували докладного наукового аналізу та комплексного їх вирішення. Саме тому вибір теми дисертаційного дослідження відповідає запитам сучасного суспільства і потребам Збройних сил України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Варто зазначити, що дисертаційне дослідження виконано у межах науково-дослідної роботи Національного університету оборони України, а саме – “Удосконалення нормативних основ фізичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України та фізичного виховання допризовної молоді для забезпечення фізичної готовності до виконання завдань служби” (державний реєстраційний номер 0119U001816).

Достовірність результатів дослідження Д. О. Коновалова досягнуто шляхом застосування теоретичних, емпіричних, експериментальних (констатувального та формувального експериментів) і статистичних методів наукового дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що:

– вперше: здійснено педагогічне моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності, результатом якого стало проєктування моделі формування фізичної готовності

майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ, вона спроектована з цільово-методологічного, змістовного, суб'єкт-суб'єктного, методично-процесуального та оцінно-результативного блоків формування їх фізичної готовності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ;

– обґрунтовано поняття “фізична готовність майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ” як їх фізичний стан як військових професіоналів, що дає їм змогу успішно виконувати бойові та інші військово-професійні завдання за посадовим призначенням відповідно до вимог сучасного бою та стійко витримувати фізичні навантаження військово-професійної, у тому числі безпосередньо управлінської діяльності;

– удосконалено: контекстну методiku формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ як сукупність провідного принципу (принцип контекстності формування їх фізичної готовності як суб'єктів військового управління в механізованих військах СВ ЗС України), основних етапів, організаційних форм, методів, видів навчальних занять, методичних прийомів, способів і засобів цілеспрямованого формування їх фізичної готовності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ як майбутніх суб'єктів військово-професійної діяльності;

– критерії і показники діагностування сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності в процесі їх військово-професійної підготовки у ВВНЗ; удосконалення здійснено доповненням новими критеріями (ціннісно-мотиваційним, психологічним і суб'єктним) й показниками діагностування сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів з урахуванням специфіки та характеру їх військово-професійної діяльності в механізованих військах та її фізичного аспекту.

Практична значення одержаних результатів дослідження полягає у впровадженні основних результатів дослідження в педагогічну практику формування фізичної готовності майбутніх офіцерів в систему їх військово-професійної підготовки у ВВНЗ.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка (акт упровадження № 176/35/279 від 12.02.2024), Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (акт № 376 від 27.11.2023), Військової академії (м. Одеса) (акт № 176/35/278 від 12.02.2024), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (акт № 115/35/273 від 03.01.2024), Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (акт № 176/35/285 від 14.02.2024).

Характеристика основних положень роботи. Структура дисертації є обґрунтованою та логічною. Дослідження містить вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел (198 найменувань, із них 25 – закордонних), змістовні 14 додатків на 83 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 314 сторінок, основний текст – 178 сторінки. Робота проілюстрована 33 таблицями, 2 рисунками та 3 формулами.

У вступі доведено актуальність дослідження, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано відомості про апробацію результатів дисертації та їх впровадження.

У першому розділі – “Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів сухопутних військ до військово-професійної діяльності” – на основі аналізу результатів наукових досліджень та джерел, нормативно-правових документів і практичного досвіду доведено, що формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності у ВВНЗ є актуальною педагогічною проблемою сучасної військової освіти, оскільки суперечливі процеси, які відбуваються у ЗС України в умовах російсько-української війни, відображають не лише докорінні зміни в озброєнні, бойовій техніці, у формах, методах, тактиці, способах і засобах збройної боротьби, але й у специфіці фізичної підготовленості особового складу як військових професіоналів, як важливої складової його військово-професійної готовності до військово-професійної діяльності. З'ясовано, що бойова діяльність офіцерів механізованих підрозділів є багатовекторною, характеризується надмірним фізичним перевантаженням протягом довгого часу і потребує фізично підготовлених офіцерів як військових професіоналів для забезпечення їх успішної військово-професійної діяльності. Також було дано визначення поняття “фізична готовність майбутніх офіцерів механізованих підрозділів СВ ЗС України” як їх фізичний стан як військових професіоналів, що має форму актуалізації їх фізичної підготовленості до військово-професійної діяльності, що відбувається переходом їх організму з одного стану в інший через прогресивні в ньому функціональні, морфологічні і біохімічні зміни, які дають їм змогу успішно виконувати бойові та інші військово-професійні функції за посадовим призначенням відповідно до вимог сучасного бою, стійко витримувати фізичні навантаження військово-професійної, у т.ч. і безпосередньо управлінської та бойової діяльності.

У другому розділі – “Педагогічне моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності” – з'ясовано, що головною ідеєю педагогічного моделювання є розроблення відповідної моделі формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ. Також впроваджено розроблену контекстну методіку формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ як сукупність провідної ідеї, основних принципів і етапів з відповідними організаційними формами, методами навчання та виховання, видами навчальних занять, методичними прийомами, способами і засобами цілеспрямованого формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ у процесі їх військово-професійної підготовки в ВВНЗ як майбутніх суб'єктів військово-професійної діяльності та обґрунтовано систему контекстних критеріїв діагностування сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності.

У третьому розділі – “Експериментальне дослідження педагогічного моделювання формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ до військово-професійної діяльності” – здійснено експериментальну перевірку педагогічної моделі формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ. Було проведено паралельний педагогічний експеримент з урахуванням відносно маленької вибіркової сукупності майбутніх офіцерів.

З'ясовано за результатами формувального етапу експерименту позитивний вплив педагогічної моделі на динаміку сформованості фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих військ у ЕГ у порівнянні з КГ. Статистична значущість результатів дослідження було доведено відповідними методами математичної статистики.

Повнота викладення наукових положень та висновків в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертації Коновалова Дениса Олеговича ґрунтовно висвітлено в 19 публікаціях (із них дев'ять – у співавторстві), серед яких: п'ять статей у наукових фахових періодичних педагогічних виданнях України, навчальний посібник та колективна монографія; десять – у матеріалах наукових конференцій.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюємо наукове та практичне значення дисертаційного дослідження, але водночас висловлюємо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У першому розділі дисертант детально схарактеризував наукові підходи до формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ у вищих військових навчальних закладах. Однак з урахуванням того, що у роботі постійно акцентується увага на специфіці та контексті діяльності саме майбутніх офіцерів Сухопутних, було б доречно більш детальноше обґрунтувати саме контекстний підхід до її формування.

2. Дисертант детально спроектував модель формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ, яка також містить методично-процесуальний блок. У його складі визначено методика, яка включає діагностувально-мотиваційний; поведінково-діяльнісний; результативний етапи (стор. 85-86). На стор. 93-114 розкрита контекстна методика формування фізичної готовності майбутніх офіцерів у процесі військово-професійної підготовки у ВВНЗ, де зазначені етапи відповідно до курсів навчання майбутніх офіцерів, було б доцільно синхронізувати етапи зазначених методик.

3. На нашу думку, матеріал параграфу 2.3 про запровадження контекстної методики формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності більше носить описовий характер. Також зазначена методика у дисертаційній роботі значно б виграла, якби дисертант розкрив більш детальноше її інноваційність із залученням більш широкого спектру активних

методів формування фізичної готовності майбутніх офіцерів механізованих підрозділів сухопутних військ до військово-професійної діяльності.

4. У дисертаційному дослідженні зустрічаються деякі орфографічні й стилістичні помилки й неточності, що не знижують загальної позитивної оцінки дослідження.

Висловлені зауваження та побажання не зменшують наукової цінності здійсненого дослідження, матеріали якого засвідчують наукову новизну, практичну значущість одержаних результатів, наукову зрілість автора. У цілому дисертаційна робота Коновалова Дениса Олеговича за змістом та формою є завершеним самостійним дослідженням.

Висновки. У цілому, дисертаційна робота Коновалова Д. О. безсумнівно є самостійною і цілком завершеною працею; характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю; містить значні наукові доробки, що повною мірою висвітлено в його наукових публікаціях. Результати дослідження є раціональними для формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ до професійної діяльності.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам абзацу 3 пункту 2 та пункту 6 "Порядку присудження ступеня доктора філософії...", затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а за порядком оформлення – Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, а її автор – Коновалов Денис Олегович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки».

Рецензент:

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
начальник науково-методичного відділу аналізу та прогнозу освітньої діяльності науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності Національного університету оборони України

полковник

Леонід ОЛІЙНИК

